

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 586/2023-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [redacted], [redacted]; maloletej [redacted], [redacted]; [redacted], [redacted], maloletej [redacted], [redacted], [redacted] a [redacted] [redacted], [redacted], [redacted] právne zastúpených advokátom Mgr. Petrom Kocákom, Rožňavská 8, Moldava nad Bodvou, proti postupu Mestského súdu Košice (predtým Okresného súdu Košice-okolie) v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/122/2020 (pôvodne pod sp. zn. 7C/122/2020) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. septembra 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Košice [ďalej len „mestský/okresný súd“ (predtým Okresný súd Košice-okolie)] v konaní vedenom pod sp. zn. K3-7C/122/2020 [pôvodne pod sp. zn. 7C/122/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“)]. Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd mestskému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal im primerané finančné zadostučinenie každému v sume 5 000 eur.

2. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18m ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky

súdny poriadok v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva z Okresného súdu Košice-okolie na Mestský súd Košice.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou na okresnom súde 22. októbra 2020 domáhali proti žalovaným v 1. a 2. rade náhrady nemajetkovej ujmy na základe dopravnej nehody, ktorú z nedbanlivosti spôsobil žalovaný v 1. rade, následkom ktorej došlo k usmrteniu štyroch osôb vrátane blízkeho rodinného príslušníka sťažovateľov. Žalobou sa sťažovateľky v 1. až 3. rade domáhali zaplatenia sumy po 80 000 eur, sťažovateľka vo 4. rade sumy 40 000 eur a sťažovateľ v 5. rade sumy 20 000 eur. Rozsudkom okresného súdu z 20. mája 2020 bol žalovaný v 2. rade v trestnom konaní uznaný vinným z prečinu usmrtenia.

4. Dňa 4. decembra 2020 sa k žalobe vyjadril žalovaný v 2. rade. Sťažovatelia sa k podanému vyjadreniu vyjadrili replikou zo 7. januára 2021. Následne sa 25. februára 2021 v rámci dupliky opätovne vyjadril žalovaný v 2. rade. Toto vyjadrenie žalovaného v 2. rade bolo doručené sťažovateľom 31. januára 2022 spolu aj s oznámením žalovaného v 2. rade o procesnom nástupníctve. Sťažovatelia sa k duplike vyjadrili 22. februára 2022 a súčasne podali návrh na zmenu žalovaného v 2. rade. Uznesením z 23. februára 2022 okresný súd pripustil zmenu žalovaného v 2. rade.

5. Sťažovatelia podaním z 25. mája 2022 požiadali o nariadenie termínu pojednávania. Následne podali sťažovatelia 12. decembra 2022 sťažnosť na prietahy. Predsedníčka okresného súdu listom z 13. januára 2023 uznala sťažnosť za dôvodnú a informovala o prijatom opatrení spočívajúcom v nariadenom dohľade nad napadnutým konaním zamedzujúcem vznik ďalších zbytočných prietahov vo veci.

6. Okresný súd vykonal prvé pojednávanie vo veci 21. marca 2023. Druhé pojednávanie sa vykonalo 18. apríla 2023 a bolo odročené na 18. máj 2023 pre účely verejného vyhlásenia rozsudku. Na pojednávaní 18. mája 2023 bol vyhlásený rozsudok vo veci.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uvádzajú, v čom spočíva naplnenie predpokladov prípustnosti ústavnej sťažnosti. Poukázali na jednotlivé skutočnosti, ktoré sú rozhodné pre posúdenie prietahov. K právnej a faktickej zložitosti veci sa však sťažovatelia nevyjadrili. Vo vzťahu k ich správaniu sťažovatelia uviedli, že vždy včas vykonali všetky úkony a podania, aby sa predišlo zbytočným prietahom v napadnutom konaní. Vo vzťahu k významu sporu sťažovatelia uviedli, že vzniknuté prietahy v napadnutom konaní vnímajú vzhľadom na predmet sporu citlivejšie.

8. K postupu samotného súdu uviedli, že okresný súd prejavil v napadnutom konaní len minimálnu aktivitu, čím došlo k porušeniu ich označených práv. Vyjadrenie žalovaného v 2. rade z 25. februára 2021 okresný súd doručil sťažovateľom až 31. januára 2022, „*teda po uplynutí takmer jedného roka od jeho doručenia sudu*“. Dňa 18. mája 2023 bol verejne vyhlásený rozsudok, avšak písomné vyhotovenie rozsudku okresný súd sťažovateľom v rozpore s § 219 ods. 2 Civilného sporového poriadku nedoručil ani 4 mesiace po jeho vyhlásení. V napadnutom konaní tak opakovane dochádza k zbytočným prietahom aj napriek ich predchádzajúcej sťažnosti na prietahy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie, či postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny) a práva na prerokovanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (napr. IV. ÚS 195/07, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020, II. ÚS 486/2022).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

14. Predmetom konania v posudzovanej veci je žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd podotýka, že predmet sporu nie je časovo zvlášť prioritizovaný. V správaní sťažovateľov ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke konania. Sťažovatelia v napadnutom konaní vystupujú ako žalobcovia, a preto je nepochybné, že výsledok sporu je pre nich významný.

15. Pokiaľ ide tretie kritérium, ústavný súd z ústavnej sťažnosti a vyžiadaného spisu zistil, že postup okresného súdu nebol optimálny. V počiatočnej fáze napadnutého konania plynule realizoval nevyhnutné úkony spojené s podaním žaloby sťažovateľov. Po doručení vyjadrenia žalovaného v 2. rade zostal okresný súd nečinný (od marca 2021 do decembra 2021). Po rozhodnutí o pripustení zmeny na strane žalovaného v 2. rade zostal opäť nečinný (približne od apríla 2022

do decembra 2022). Zistené obdobia nečinnosti predstavujú priet'ah v jeho postupe, ten však vzhľadom na všetky okolnosti (najmä celkovú dĺžku napadnutého konania) nedosahuje takú ústavne relevantnú intenzitu, aby bolo možné po prijatí ústavnej s'ťažnosti na ďalšie konanie konštatovať porušenie označených práv s'ťažovateľov.

16. Ústavný súd na podporu svojho záveru, najmä vo vzťahu k argumentu o celkovej dĺžke napadnutého konania, poukazuje aj na rozhodovaciu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dva až tri roky v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69; Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66). Uvedený odkaz je v plnej miere relevantný aj v konaní o ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľov. V kontexte posudzovanej veci je relevantné aj to, že prvé obdobie, keď okresný súd nevykonával žiadny úkon (9 mesiacov), spadá do pandemickej situácie. V dôsledku tejto situácie došlo k obmedzeniam práve vo vzťahu k nariadeniu a vykonaniu súdnych pojednávaní, ktorých cieľom bolo obmedziť osobný styk jednotlivých osôb.

17. V ďalšom priebehu vedenia súdneho sporu po podaní s'ťažnosti s'ťažovateľov na priet'ahy (bod 4 tohto uznesenia, pozn.) je vidieť snahu okresného súdu o obnovenie plynulosti konania. Okresný súd vykonal dve pojednávania vo veci a 18. mája 2023 vyhlásil rozsudok vo veci, ktorým uložil žalovaným zaplatiť žalobkyniam v 1. až 3. rade sumu 15 000 eur a žalobkyni vo 4. rade sumu 2 500 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo doručované stranám sporu 29. septembra 2023. Proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie ako žalovaný v 2. rade, tak aj s'ťažovatelia.

18. V súvislosti s argumentáciu s'ťažovateľov o nedoručení rozsudku okresného súdu ústavný súd poznamenáva, že jednou z normatívne vymedzených lehôt v Civilnom sporovom poriadku je lehota na vyhotovenie a odoslanie rozsudku (§ 219 ods. 2 CSP). Ide o inštruktívnu (poriadkovú) lehotu určenú na vykonanie úkonu súdu. Lehota na vyhotovenie rozhodnutia slúži na zabezpečenie efektívneho a plynulého konania bez priet'ahov, jej nedodržanie však automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva (m. m. I. ÚS 63/00, III. ÚS 648/2021). Ústavný súd už v minulosti uviedol, že pri posúdení, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno preto bez ďalšieho vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (I. ÚS 86/02, IV. ÚS 440/2012, II. ÚS 209/2022). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 246/2022). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj pojem „v primeranej lehote“ obsiahnutý v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny), čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyslovil porušenie základného práva

zaručeného v tomto článku (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovet (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. IV. ÚS 221/05, I. ÚS 96/2011, III. ÚS 653/2022).

19. Ústavný súd konštatuje, že zistená nečinnosť okresného súdu vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania a všetky okolnosti daného prípadu nedosahuje takú intenzitu, ktorá by nasvedčovala, že došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Z dôvodu odmietnutia sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľov uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu